

(กสม. แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 5/2568)

กสม. ชี้กรณี สน.ชนะสงคราม จัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเยาวชนนักกิจกรรมเป็นการละเมิดสิทธิ

แนะ ดร. ยกเลิกการจัดทำบัญชีบุคคลเฝ้าระวังด้วยเหตุแสดงออกทางการเมือง

- ตรวจสอบโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

แนะ กพท. กำกับดูแลกิจการขนาดเล็กให้ดำเนินการโดยประชาชนมีส่วนร่วม

วันศุกร์ที่ 7 กุมภาพันธ์ 2568 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายสันต์ ภัยหลีกลี้ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ครั้งที่ 5/2568 โดยมีวาระสำคัญ ดังนี้

1. กสม. ชี้กรณี สน.ชนะสงคราม จัดเก็บและเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเยาวชนนักกิจกรรมเป็นการแทรกแซงสิทธิเกินสมควรแก่เหตุ แนะ ดร. ยกเลิกการจัดทำบัญชีบุคคลเฝ้าระวังด้วยเหตุแสดงออกทางการเมือง

นายสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากเยาวชนนักกิจกรรมรายหนึ่งเมื่อเดือนสิงหาคม 2567 ระบุว่า ตนเองและครอบครัวมีชื่ออยู่ในกลุ่มบุคคลเฝ้าระวัง ระดับแดง (บุคคลเฝ้าระวังพิเศษ) โดยปรากฏในเอกสารของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม (สน.ชนะสงคราม) ผู้ถูกร้อง ที่นำเสนอข้อมูลต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ ซึ่งในขณะที่ผู้ถูกร้องจัดทำบัญชีเฝ้าระวังนั้น ผู้ร้องมีอายุเพียง 16 ปี ข้อมูลที่ถูกบันทึกประกอบด้วย ข้อมูลการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทางออกจากที่พัก การใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกประเด็นการศึกษา สิทธิเด็ก สิทธิในการประกันตัว สิทธิสตรี สิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐ นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อมูลส่วนบุคคลของบิดา มารดา และญาติของผู้ร้อง เกี่ยวกับข้อมูลประกันสังคม ประวัติการทำงาน ยานพาหนะ ทัศนคติทางการเมือง ซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้ร้องเห็นว่ากระทบต่อสิทธิมนุษยชน จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 32 ให้การรับรองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เสรีภาพ ศีลธรรม และครอบครัว และมาตรา 34 ได้ให้การรับรอง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ซึ่งการกระทำอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวไม่ว่าในทางใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อยุติการจลาจลเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน ประกอบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม ให้การรับรองสิทธิและเสรีภาพดังเช่นว่านี้จะไม่ถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว นอกจากนี้ ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (CRC) ที่ประเทศไทยเป็นภาคีเช่นกัน กำหนดให้รัฐภาคีต้องประกันเสรีภาพแก่เด็กที่จะสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองโดยเสรีในทุก ๆ เรื่องที่

มีผลกระทบต่อเด็ก และต้องประกันว่าจะไม่มีเด็กคนใดถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งให้คำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ซึ่งหลักการดังกล่าวปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้วย

จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า การขึ้นบัญชีผู้ร้องและครอบครัวเป็นบุคคลเฝ้าระวัง ปรากฏตามเอกสารที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.ชนะสงคราม ได้เสนอต่อศาลอาญากรุงเทพใต้ เพื่อใช้ประกอบคำให้การพิจารณาคดีระหว่างผู้ร้องซึ่งเป็นฝ่ายโจทก์ และจำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่งในสังกัด สน.ชนะสงคราม เรื่อง ความผิดต่อเสรีภาพ ละเมิดสิทธิมนุษยชน อันเป็นข้อมูลที่จัดทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ กองกำกับการสืบสวน 4 กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล ประกอบด้วยข้อมูลการใช้ชีวิตประจำวัน ข้อมูลประกันสังคม ประวัติการทำงาน ยานพาหนะ และทัศนคติทางการเมือง นอกจากนี้ ยังมีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของนักกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะเดียวกันอีก 19 คน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มาตรา 6 ข้อมูลนี้จัดทำขึ้นตั้งแต่ปี 2563 เนื่องจากเยาวชนผู้ร้องเคยเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมทางการเมือง ทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) ต้องติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมาย รวมถึงให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ดูแลการชุมนุมสาธารณะทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นของผู้ชุมนุมเพื่อป้องกันการกระทำความผิดกฎหมาย โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

กสม. เห็นว่าการที่กองกำกับการสืบสวน 4 กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล จัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ร้องและครอบครัว อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มาตรา 6 (3) ซึ่งเป็นเพียงอำนาจทั่วไปของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ขณะที่รัฐธรรมนูญและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ให้การรับรองสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น หน่วยงานของรัฐจะกระทำการอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าวไม่ว่าในทางใด ๆ มิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และจะต้องมีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะและกำหนดหลักการไว้อย่างชัดเจน ดังเช่นพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แต่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 และพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ไม่ได้บัญญัติให้ ตร. มีอำนาจในการจัดทำบัญชีเฝ้าระวังบุคคลแต่อย่างใด ดังนั้น การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในกรณีดังกล่าวนี้จึงไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะในลักษณะรับรองการกระทำ เช่น “จัดทำบัญชี” “การติดตามบุคคลตามบัญชี” รวมทั้งไม่ปรากฏหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการกำกับการปฏิบัติงานที่รัดกุมเพียงพอไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการกำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องเฝ้าระวัง หรือวิธีปฏิบัติในการติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคล

นอกจากนี้ การที่กองบัญชาการตำรวจนครบาลกล่าวอ้างว่า การจัดเก็บข้อมูลบุคคลเฝ้าระวังอาศัยอำนาจตามมาตรา 24 (1) (6) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 นั้น เห็นว่า บทบัญญัติ

ของกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ “เปิดเผย” ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น หรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมได้ในการตีพิมพ์เป็นการเปิดเผยต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของตน ตามหน้าที่และอำนาจ หรือเป็นการเปิดเผยเพื่อป้องกันการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การสืบสวน การสอบสวน และการฟ้องคดีเท่านั้น แต่การจัดทำบัญชีบุคคลเฝ้าระวังของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ดังกล่าว มีลักษณะเป็น “การเก็บรวบรวม (Collection) ใช้ (Use)” ไม่ใช่ “การเปิดเผย” ดังนั้น จึงไม่สามารถ อ้างข้อยกเว้นตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารราชการ พ.ศ. 2540 ได้

และการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.ชนะสงคราม ผู้ถูกร้อง นำเอกสารการขึ้นบัญชีบุคคลเฝ้าระวังของผู้ร้อง และครอบครัว ซึ่งจัดทำโดยกองกำกับการสืบสวน 4 กองบังคับการสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจ นครบาล ไปใช้ต่อหน่วยงานภายนอก ยังเป็นการ “เปิดเผยข้อมูล” โดยที่ผู้ร้องและครอบครัวไม่ได้ให้ความ ยินยอม และเป็นการนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการติดตามผู้ร้องและครอบครัว รวมถึงนำข้อมูลมาใช้ เป็นพยานหลักฐานต่อศาล การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐมุ่งเน้น การป้องกันการกระทำผิด โดยแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ ทั้งที่หน่วยงานของ รัฐมีหน้าที่ให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อรักษาความสมดุลระหว่าง ความมั่นคงของรัฐกับการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชน กรณีตามคำร้องนี้จึงมีการกระทำอันเป็นการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ กสม. เห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ ตร. ในการป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดทางอาญา แม้มีความสำคัญต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของ ประชาชน แต่การใช้หน้าที่และอำนาจดังกล่าวโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชน จะต้อง เป็นไปตามกรอบของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และอยู่ภายใต้หลักการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของ ราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อีกทั้งจะต้องเป็นไปตามหลัก ความได้สัดส่วน โดยต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนควบคู่ไปด้วย

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2568 มีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไข การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการตาม กฎหมายและระเบียบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.ชนะสงคราม ผู้ถูกร้อง และกองกำกับการสืบสวน 4 กองบังคับ การสืบสวนสอบสวน กองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน พร้อมสั่งการเน้นย้ำ และกำชับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดว่า ในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการรักษาความสงบเรียบร้อยของ สังคมหรือการรักษาความปลอดภัย จะต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนควบคู่ไปด้วย อีกทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เป็นการจำกัดหรือแทรกแซงสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลจะต้องมีฐาน ของกฎหมายให้อำนาจไว้เป็นการเฉพาะและเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ทั้งนี้ให้ยกเลิกการจัดทำบัญชี บุคคลหรือปฏิบัติการในลักษณะเฝ้าระวังและติดตามความเคลื่อนไหวของบุคคล เพียงเพราะบุคคลดังกล่าวนั้น แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกทางการเมืองด้วย

2. กสม. ตรวจสอบโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ กกพ. กำกับดูแลกิจการขนาดเล็กให้ดำเนินการโดยประชาชนมีส่วนร่วม ป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับฟังความคิดเห็นเครือข่ายองค์กรทำงานด้านสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีข้อห่วงกังวลว่าโครงการสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลในพื้นที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน ประกอบกับ กสม. ได้ศึกษานโยบายของรัฐบาลในโครงการบริหารจัดการพลังงานไฟฟ้าแบบครบวงจรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ และเห็นว่านโยบายดังกล่าวอาจมีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นสิทธิชุมชนและสิ่งแวดล้อมที่ดี รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจด้านสิ่งแวดล้อม กสม. เมื่อเดือนสิงหาคม 2565 จึงมีมติให้หยิบยกกรณีข้างต้นขึ้นตรวจสอบ

กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 43 ได้รับรองสิทธิของบุคคลและชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งในการเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์หรือลดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชนหรือชุมชน และหลักการชี้แนะแห่งสหประชาชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (UNGPs) ได้กำหนดหน้าที่ของภาครัฐและความรับผิดชอบของภาคธุรกิจในการดำเนินกิจการ ภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เคารพสิทธิมนุษยชน และเยียวยาผลกระทบ โดยเห็นว่ากรณีดังกล่าว มีประเด็นต้องพิจารณา 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาพลังงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล เห็นว่า โครงการบริหารจัดการพลังงานไฟฟ้าแบบครบวงจรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงาน เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระบบตั้งแต่การส่งเสริมการปลูกพืชพลังงาน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และส่งเสริมให้ประชาชนวิสาหกิจชุมชน รวมกลุ่มร่วมลงทุนในกิจการพลังงานของรัฐ ข้อมูล ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2567 ปรากฏว่าโครงการฯ ยังอยู่ระหว่างการเตรียมการ มีเพียงกิจกรรมส่งเสริมการปลูกพืชพลังงานที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 มีเกษตรกรปลูกพืชพลังงานนำร่อง 10,000 ไร่ แต่ยังไม่ได้ประชาสัมพันธ์รายละเอียดโครงการทั้งหมดให้ประชาชนทราบ จึงยังไม่เข้าสู่กระบวนการขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม พบว่า โครงการมีวัตถุประสงค์และแนวทางดำเนินการสอดคล้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน พ.ศ. 2566 – 2570 ซึ่งมุ่งเน้นการผลิตพลังงานจากแหล่งพลังงานหมุนเวียน ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่น เช่น แสงอาทิตย์ ลม แหล่งน้ำ และชีวมวลจากภาคเกษตรกรรมและพืชอื่น ๆ และสอดคล้องตามรายงานโครงการประเมินการพัฒนายที่ยั่งยืนเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) กรณียุทธศาสตร์พลังงานภาคใต้ รวมทั้งแนวทางการพัฒนาไฟฟ้าของประเทศ

ส่วนกรณีโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กมาก ในพื้นที่ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า เป็นการดำเนินการภายใต้โครงการโรงไฟฟ้าชุมชนเพื่อเศรษฐกิจฐานราก 2 โครงการ กำลังการผลิต 3 เมกะวัตต์ และ 6 เมกะวัตต์ อยู่ระหว่างขั้นตอนการรับฟังความเห็นจากประชาชน โดยยังไม่สามารถจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2566 ให้แล้วเสร็จได้ เนื่องจากประชาชนที่เข้าร่วมส่วนใหญ่แสดงออกอย่างชัดเจนถึงความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่อาจเกิดขึ้น และยังไม่ดำเนินการให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอีกครั้ง ในประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ จึงยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเด็นที่สอง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน จากการตรวจสอบปรากฏว่า ผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าเชื้อเพลิงชีวมวลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทั้งหมด 16 ราย โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีโรงไฟฟ้าชีวมวลตั้งอยู่ ไม่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมหรือหามาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อประชาชนอย่างชัดเจน แต่แจ้งว่า โรงไฟฟ้าได้ปฏิบัติตามรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) รวมทั้งได้ให้ความช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ อย่างไรก็ดี พบว่าโรงไฟฟ้าบางแห่งก่อปัญหามลพิษ เช่น ฝุ่นละออง น้ำเสีย และเสียงรบกวนจากการประกอบกิจการบ้าง แต่ยังไม่ถึงขั้นรบกวนความเป็นอยู่ตามปกติแต่อย่างใด

อย่างไรก็ดี กสม. เห็นว่า การประกอบกิจการโรงไฟฟ้าไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือเล็กมาก หากไม่มีกระบวนการจัดการที่ดีจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทุกขั้นตอน การกำหนดให้ผู้ประกอบการโรงไฟฟ้ากำลังการผลิตไม่เกิน 10 เมกะวัตต์ ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดทำรายงาน EIA จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน (กกพ.) ต้องกำกับและติดตามให้เจ้าของโครงการดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาคำหนดไว้ตามประมวลหลักการปฏิบัติ (Code of Practice: CoP) ของ กกพ. อย่างเคร่งครัดด้วย ทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่โดยรอบโรงไฟฟ้า

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2568 จึงเห็นควรมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้ กกพ. เร่งรัดไปยังบริษัทเอกชนผู้ประกอบการโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กมาก ในพื้นที่ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ให้ชี้แจงประชาสัมพันธ์ข้อมูลโครงการให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงอีกครั้ง โดยให้ส่งหนังสือประชาสัมพันธ์การจัดเวทีรับฟังความเห็นไปยังประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบโครงการรัศมี 3 กิโลเมตร และให้กำกับและติดตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามรายงาน CoP รวมทั้งกำกับดูแลอย่างเคร่งครัดให้ผู้พัฒนาโครงการจัดทำรายงานการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (Human Rights Due Diligence: HRDD) ทุกโครงการที่จะขออนุมัติ เพื่อส่งเสริมให้ภาคธุรกิจประกอบกิจการโดยเคารพสิทธิมนุษยชนตามหลักการ UNGPs

(2) ให้ ศอ.บต. ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ชุมชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม ร่วมกันดำเนินโครงการบริหารจัดการพลังงานไฟฟ้าแบบครบวงจรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้มีการประเมินศักยภาพพื้นที่ ทั้งนี้ ให้นำรายงาน SEA กรณียุทธศาสตร์พลังงานภาคใต้ มาประกอบการพิจารณา ดังกล่าว

(3) ให้ อปท. และชุมชนร่วมเฝ้าระวัง รวมทั้งให้กำกับเกี่ยวกับการใช้เงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การใช้เงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 อย่างเคร่งครัด โดยกำหนดให้การใช้เงินกองทุนต้องเป็นไปเพื่อการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้ามากกว่าร้อยละ 50 ตลอดจนมีกลไกการติดตามให้การใช้เงินกองทุนเป็นไปตามข้อกำหนดข้างต้น

(4) ให้ อปท. ในพื้นที่ที่มีการประกอบกิจการโรงไฟฟ้ากำหนดโครงการเกี่ยวกับการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชน ไว้ในแผนพัฒนาตำบล เพื่อให้การใช้เงินทุนพัฒนาไฟฟ้าของท้องถิ่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การใช้เงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้าตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550

(5) ให้บริษัทผู้ประกอบกิจการโรงไฟฟ้าชีวมวลขนาดเล็กในพื้นที่ตำบลคู อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา จัดทำรายงานการตรวจสอบสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน (HRDD) และทบทวนปรับปรุงรายงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ตามหลักการ UNGPs เพื่อป้องกันการเกิดผลกระทบต่อชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และแรงงาน ซึ่งเป็นการประกอบธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชน

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

7 กุมภาพันธ์ 2568